

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ἢ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ;

Ἡ διαρκῆς αὐξήσις τοῦ σοσιαλιστικοῦ ρεύματος ἀφ' ἑνός, ἢ συνεχῶς αὐξανομένη ἀνάμιξις τοῦ Κράτους εἰς τὴν οἰκονομίαν ἀφ' ἑτέρου ἥτις δύναται νὰ ἀποκληθῆ πρακτικὸς σοσιαλισμὸς, δημιουργοῦν τὴν ἀνάγκην διὰ κάθε μεμορφωμένον ἄνθρωπον νὰ γνωρίσῃ ἀκριβῶς τί θέλουν καὶ τί ἐπιδιώκουν οἱ σοσιαλισταί. Ἡ ἀνάγκη αὕτη εἶναι τοσούτῳ μεγαλυτέρα, καθ' ὅσον μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῶν σοσιαλιστῶν ὑπάρχουν διάφοροι κατευθύνσεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων φαντάζεται, ὅτι κατέχει τὴν μοναδικὴν ἀλήθειαν.

Σκοπὸς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν εἶναι νὰ φανερώσῃ τὴν πίστιν τοῦ συγγραφέως, ὅπως τόσον συχνὰ καὶ καταχρηστικῶς γίνεται ἀπὸ διάφορους «διανοουμένους.» Σκοπὸς του εἶναι νὰ δείξῃ ὠρισμένας ἀντικειμενικὰς σχέσεις προκυπτούσας ἀπὸ τὰ πράγματα, Ἐν προκειμένῳ τὸ θέμα εἶναι, πῶς φαντάζονται οἱ ἴδιοι οἱ σοσιαλισταί τὴν μετέβασιν πρὸς τὸν σοσιαλισμόν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὑπάρχουν δύο κατευθύνσεις. Ἡ μία περιλαμβάνουσα τοὺς σοσιαλιστάς τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων, νομίζει, ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα θὰ μᾶς φέρῃ ἀναγκαστικῶς πρὸς τὸν σοσιαλισμόν, ἢ ἄλλῃ, ἢ κομμουνιστικῇ φρονεῖ, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ βιαία ἀνατροπὴ τοῦ καθεστώτος, ἢ ἐπανάστασις. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον δύναται τις νὰ εἴπῃ χωρίζονται οἱ σοσιαλισταί μεταξὺ των.

Πῶς συμβαίνει ὅμως μία τόσο ριζικὴ διαφωνία νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ των, ἀφοῦ καὶ τὰ δύο κόμματα θεωροῦν ἑαυτὰ ὡς ἀκολουθοῦντα τοὺς πατέρας τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, τὸν Μάρξ καὶ τὸν Ἐγκελς ;

Καὶ πρῶτον εἰς τί συνίσταται ὁ Μαρξισμὸς ; Ὁ Μαρξισμὸς ἢ καὶ ἱστορικὸς ὕλισμὸς εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν Μάρξ καὶ Ἐγκελς ἀναπτυχθεῖσα διδασκαλία συμφώνως μὲ τὴν ὁποίαν ἡ οἰκονομία ἢ αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις εἶναι αἱ κινητήριαι δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης

κοινωνίας και αἱ ἔσχαται αἰτίαι κάθε ἱστορικοῦ γεγονότος. Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ὀφείλεται ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς φεουδαρχικῆς κοινωνίας εἰς τὴν σημερινὴν ἀστικὴν ἢ καπιταλιστικὴν και εἰς αὐτάς θὰ ὀφείλεται ἡ μετάβασις ἀπὸ τοῦ καπιταλισμοῦ πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ὠνομάσθη και ὁ σοσιαλισμὸς τοῦ Μάρξ «ἐπιστημονικὸς σοσιαλισμὸς» καθ' ὃ στηριζόμενος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν πρόβλεψιν ὄχι μόνον εἰς τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Μαρξισμὸς φαντάζεται τὴν ἐξέλιξιν τοῦ καπιταλισμοῦ πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν εἶναι περίπου ὁ ἑξῆς : Ἐνῶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας κοινωνίας θάσις, ἦτο μὲν ἡ οἰκονομία δὲν ὠμολογεῖτο ὁμοῦς αὕτη, οὐδ' ἀνεγνωρίζετο ὡς τοιαύτη, εἰς τὴν καπιταλιστικὴν κοινωνίαν εἶναι πλέον ὁμολογουμένως και ρητῶς ἡ οἰκονομία θάσις τῆς κοινωνίας και ἡ τιμὴ ὁ γνώμων αὐτῆς. Διὰ τῆς χαμηλῆς τιμῆς και τοῦ συναγωνισμοῦ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τίθενται ἐκτὸς μάχης αἱ ἀσθενέστεραι ἐπιχειρήσεις συγκεντρουμένων τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων εἰς χεῖρας ὀλίγων ἐπιχειρήσεων και ὀλίγων κεφαλαιούχων, οἵτινες καθίστανται οὕτως κύριοι τῆς κοινωνίας. Παραλλήλως πρὸς τὴν συγκέντρωσιν βαίνει ἡ ἀπαθλίωσις τῶν κάτω τάξεων αὐξάνουσα ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν μηχανῶν, ἧτις ἀντικαθιστᾶ ὁσημέραι ἐργατικὰς χεῖρας και ἐκ τῶν κρίσεων. Αἱ κρίσεις προέρχονται κατὰ τὸν Μαρξισμὸν ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν τῆς παραγωγῆς και ἀπὸ τὴν ὑπερπαραγωγὴν, ἧτις ἔγκειται εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ καπιταλισμοῦ· παρέρχονται δὲ διὰ καταστροφῆς παραγωγικῶν δυνάμεων εἴτε ὑπὸ μορφήν ἀγαθῶν εἴτε ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνης δυνάμεως (θάνατοι ἐκ πείνης) καταδεικνύεται δὲ ὅτι ὁ καπιταλισμὸς δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ, ἀφοῦ δὲν εἶναι βιώσιμος και αἶρει ἑαυτὸν. Ὄταν ἡ ἀπαθλίωσις προχωρήσῃ πολὺ, ἡ μᾶζα καταλαμβάνει τὴν ἀρχὴν «ἀπαλλοτριώνει τοὺς ἀπαλλοτριωτάς» και καταλαμβάνει τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις, ἅς διαχειρίζεται χάριν τοῦ συνόλου.

Αὕτη εἶναι ἐν μεγάλαις γραμμαῖς ἡ μαρξιστικὴ θεωρία.

Οἱ σοσιαλδημοκράται ἰσχυρίζονται, ὅτι, ὑπαρχούσης δημοκρατίας, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἐκνόμου δράσεως, διότι ὅταν προχωρήσῃ ἡ ἀπαθλίωσις αὐτομάτως ἡ μᾶζα, κατέχουσα τὴν πλειοψηφίαν, θὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχὴν, Δι' αὐτὸ περιορίζονται εἰς τὴν προστασίαν τῆς δημοκρατίας και λέγονται και «σοσιαλδημοκράται».

Οἱ κομμουνισταὶ και κυρίως ὁ Λενὶν ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ σημερινὴ δημοκρατία εἶναι «ἀστικὴ δημοκρατία» και πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς «προλεταριακῆς δημοκρατίας» και τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος. Ἀσκῶν δὲ πρὸς τούτοις ὀξυτάτην κριτικὴν κατὰ τοῦ σημερινοῦ γραφειοκρατικοῦ διοικητικοῦ συστήματος. Τοῦ ζητήματος οὕτω τεθέντος ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν, τίς ἢ πράγματι ἀνταποκρινομένη πρὸς τὸν ἐπιστημονικὸν σοσιαλισμὸν. Ὡς πρὸς τὴν κατὰ θάσιν ὀρθότητα τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον ἐνταῦθα. Καὶ πρῶτον οἱ κομμουνισταὶ μὲ τὸν χωρισμὸν τῆς ἀστικῆς ἀπὸ τὴν προλεταριακὴν δημοκρατίαν ἔχουν ἀπολύτως δίκαιον ὅσον ἀφορᾶ τὴν ὑφὴν τοῦ κράτους και τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως. Ἐπ' οὐ-

δενί λόγω ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὅτι ἡ δημοκρατία νοουμένη ὡς θέλησις τῶν περισσοτέρων δύναται νὰ χρωματισθῆ μὲ ἐπίθετα ἀστικήν ἢ προλεταριακὴν. Μὲ ἄλλας λέξεις, βεβαίως, ἢ διαμόρφωσις τῆς κρατικῆς θελήσεως καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ κράτους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κρατοῦσαν πλειοψηφίαν, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ ἀστικὴ δημοκρατία ἀποκλείει τὴν μετάβασιν εἰς τὴν προλεταριακὴν ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι οἱ σοσιαλισταὶ συγκεντρῶσιν τὴν πλειοψηφίαν.

Ἡ Δημοκρατία ὡς ἔννοια καὶ ὡς φαινόμενον κεῖται ὑπὲρ τὰ ἐπίθετα ταῦτα, διότι ἡ ὑπάρχει δημοκρατία δηλαδὴ ἐπικράτησις τῆς θελήσεως τῶν περισσοτέρων ἢ δὲν ὑπάρχει. Δὲν ἔχουν δίκαιον λοιπὸν οἱ κομμουνισταὶ νὰ θεωροῦν τὴν σημερινὴν δημοκρατίαν ὡς ἓκ τῶν προτέρων «ἀστικήν» ὡς μὴ πραγματικὴν δημοκρατίαν.

Ἀπὸ ἀντικειμενικῆς ἀπόψεως νομίζομεν λοιπὸν, ὅτι οἱ σοσιαδημοκράται εἶναι πιστότεροι ἐρμηνευταὶ τῆς μαρξικῆς διδασκαλίας. Τὴν δυνατότητα ἄλλωστε τῆς εἰρηνικῆς καὶ δημοκρατικῆς μεταβάσεως πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν εἶχε καὶ αὐτὸς ὁ Μάρξ ρητῶς ἀναγνωρίζει.

Ὁ κομμουνισμὸς ἀποτελεῖ κατὰ ταῦτα παρέκθασιν ἀπὸ τὸν Μαρξισμόν, ἣτις πιθανὸν ἓκ λόγων πολιτικῆς μόνον σκοπιμότητος νὰ διατυμπανίζεται παρὰ τῶν ἡγητόρων ὡς εὐρισκομένη ἐν ἀρμονίᾳ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μάρξ. Τὸ δικτατορικὸν ἄλλως τε τῆς «σοβιετικῆς» δημοκρατίας ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν διάγνωσιν τῆς δημοκρατικότητος τοῦ κομμουνισμοῦ.

Μένει ὅμως ἀκόμη νὰ ἐρευνηθῆ ἡ ἔννοια τῆς «δημοκρατίας». Ἀνωτέρω εἶπομεν ὅτι δὲν ἀποκλείεται μία «ἀστικὴ» δημοκρατία, δὲν σημαίνει ὅμως τοῦτο, ὅτι κάθε ἀστικὴ δημοκρατία εἶναι πραγματικὴ δημοκρατία. Δημοκρατία σημαίνει ἐπικράτησιν τῆς θελήσεως τῶν περισσοτέρων. ἐλευθερίαν γνώμης καὶ ἐλευθεροτυπίαν. Ὅπου δὲν ὑπάρχει δημοψήφισμα καὶ ἀναλογικὸν σύστημα ἐκλογῆς, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία γνώμης καὶ τύπου, ἡ δημοκρατία μεταβάλλεται εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ τότε δὲν εὐρίσκεται πλέον αὕτη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Μαρξισμοῦ. Ἐκεῖ, μόνον ἡ ἐπανάστασις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀλλαγὴν.

Δι' αὐτὸ βλέπομεν ἐν Γερμανίᾳ σήμερον τοὺς σοσιαλδημοκράτας, τοὺς ὑπερμάχους τοῦ δημοκρατικοῦ καθεστώτος νὰ τείνουν χεῖρα πρὸς τοὺς κομμουνιστάς καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμοι πρὸς ἐνοπλον δράσιν εὐθὺς ὡς ὑπάρξῃ κίνδυνος καταργήσεως τῆς δημοκρατίας ὑπὸ τοῦ Χίτλερ.

Τοιοῦτοτρόπως διαγράφεται ἐν μεγάλαις γραμμαῖς ἡ θέσις τοῦ Μαρξισμοῦ ἀπέναντι τῆς ἐξελίξεως πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν.